"Certos et speciales procuratores nostros". Les procuradories del braç reial a les Corts valencianes del 1314

Vicent Baydal Sala
(Universitat Jaume I)*

A començaments de març del 1329 els jurats de València avisaven els dirigents de les principals viles reials valencianes que el rei Alfons el Benigne arribaria en breu a la ciutat, "al pus luny X o XII dies", i els demanaven que, "sàviament e secreta", posaren per escrit, "per capítols ordenats", totes aquelles coses que volgueren plantejar en les Corts que se celebrarien d'immediat: "tot ço que conexerets ésser útil e neccessari al bon estament del dit regne", atés que "lo dit senyor rey, ab carta sua, appellarà e manarà a vós que certs síndichs trametets ab poder a les Corts".[1] No debades, el fet que només en aquelles assemblees parlamentàries del més alt nivell es poguera crear, revocar, modificar o clarificar –mitjançant *declaracions* del monarca– la legislació general del Regne de València, comportava que la ciutat i els principals nuclis reials estigueren interessats a celebrar-les per tal d'intentar aconseguir de la Corona no només normatives que defensaren els seus interessos, sinó també possibles resolucions als seus conflictes amb la noblesa i l'Església.[2]

Així, ja en les Corts del 1301-1302 el braç reial va obtindre de Jaume II un privilegi, o "capítol de Cort", per tal que "de .III. en .III. ans, ço és a saber, en la festa d'Aparici en lo mes de gener, fassam Cort General en la ciutat de València, o en altre loch del regne que a nós serà vigares, a prelats, religioses, richs hòmens, cavallers, ciutadans e hòmens de les viles del regne",[3] tot i que al llarg del regnat del mateix monarca no es va fer efectiu, sobretot per la tensa disputa que enfrontava el citat estament dels nuclis reials i el dels nobles, pel suport dels segons a l'aplicació dels Furs d'Aragó en molts senyorius del regne, en detriment dels Furs de València (Romeu; Guinot 2017; Baydal 2019). De fet, les següents Corts valencianes no van tindre lloc fins a dotze anys més tard, a començaments del 1314, en una reunió per a la qual disposem d'un inusual conjunt de cartes de procuradoria de l'esmentat braç reial, l'anàlisi del qual pot servir per a mostrar el grau de mobilització i els concrets mecanismes de representació que implicava la congregació i posada en marxa de les assemblees parlamentàries, segons veurem a continuació.

---

* El present article s'insereix en el marc del treball realitzat en el projecte "*Acta Curiarum Regni Valentiae*. Les actes parlamentàries medievals del Regne de València (SEJI/2019/018)", finançat per la Generalitat Valenciana i coordinat pel grup de recerca "FORVAL. Història i Dret Forals Valencians" de la Universitat Jaume I de Castelló. En les cites s'empraran les següents abreviatures arxivístiques: ACA (Arxiu de la Corona d'Aragó), AMV (Arxiu Municipal de València), RC (Reial Cancelleria), núm. (número), reg. (registre), f. (foli), r (recto), v (verso).

[1] AMV, Manuals de Consell, A-2, f. 76r (2-III-1329).

[2] Al llarg del segle XIV, en diversos contextos de negociació, els monarques reiteraren a l'estament reial que si no era en Corts no podien fer noves normes que afectaren el conjunt dels estaments –"aquest capítol tocha a molts del regne e no·s poria ne·s pot rahonablement desembargar sens aquells a qui tocha e per Cort"–, ni revocar-les –"*in Curia fuit factum sicque sine Curia non posset revocari nec suspendi*"–, ni fer cap declaració per a "tolre tot dupte" de les ja promulgades –"lo senyor rey no y puria bonament res declarar sens Cort". Vegeu-ne les cites respectivament a: ACA, RC, Cartes reials, Legislació, Capsa 8, Lligall 20, f. 1v (c. XI-1323); Capsa 7, Lligall 20, f. 3v (c. X-1344); Capsa 8, Lligall 2, f. 3r (c. II-1314); Capsa 10, Lligall 6, f. 6r (c. 26-I-1332).

[3] AMV, Furs de 1301 (Jaume II), Capsa 3, núm. 1, f. 1v (21-I-1302).

1. La representació del braç reial i el resultat de les Corts del 1314

Abans d'aquesta data s'havien celebrat Corts al Regne de València el 1261, el 1271, el 1273, el 1276, el 1281, el 1286, el 1292 i el 1301-1302, unes reunions per a les quals es conserven les cartes de convocatòria enviades pels monarques als municipis del braç reial des de la dècada del 1280 (Baydal en premsa). En totes elles els reis demanen els dirigents ciutadans i vilatans que constituïsquen diversos procuradors –tres o quatre el 1281, quatre el 1286, dos el 1292 i dos o tres el 1301– amb una carta feta *ad hoc*: "*cum carta sindicatus qui possint ex parte vestra interesse et consentire hiis que ordinate et gesta fuerint in premissis*".[4] Per tant, és evident que, per tal de garantir el bon funcionament i resultat de les assemblees, la mateixa Corona requeria aquest mecanisme de representació per a tot allò que s'hi poguera negociar i aprovar.

Tanmateix, del que no tenim constància documental, ni per a aquest període ni per a la resta del segle XIV, és d'un conjunt notable de cartes de procuradoria originals, que per a les Corts del 1314 sí que s'ha conservat en els fons de Pergamins i Cartes reials de l'Arxiu de la Corona d'Aragó, segurament perquè els mateixos síndics o procuradors les van facilitar a l'administració reial. En concret, el 5 de novembre del 1313 des de Barcelona, Jaume II va fer una "*convocatio Curie Generalis [...] regni Valentie*" a sis membres del braç eclesiàstic, dènou del braç nobiliari i vint-i-set del braç reial per tal que es reuniren amb ell "ad medium mensis ianuarii" del 1314 a la ciutat de València. I a aquells que es trobaven lluny, com el noble Bernat de Sarrià, qui llavors comandava una flota a Sicília; als qui eren menors, com els hereus de diversos nobles; o als que eren ens col·lectius, com el capítol de la catedral de València i tots els municipis reials, el monarca els requeria expressament que enviaren "*procuratores et sindicos*", dos o tres en el cas dels darrers, "*eorum plenam habentes potestatem consentiendi et firmandi ea que ordinari et fieri contigerit in Curia supradicta*".[5]

Així les coses, les Corts es van celebrar efectivament a partir de mitjan gener i fins a mitjan febrer del 1314 (Baydal 2014: 470-471), i en conservem vint cartes de procuradoria, tres d'elles de membres dels estaments privilegiats i dèsset de l'estament reial. Pel que fa a les primeres, es corresponen amb les procuracions fetes pel prepòsit de la seu d'Osca Pedro de Aibar, tutor de la menor Teresa de Entenza, hereva del noble Gombal de Entenza, al cavaller Jimeno Martínez de Entenza, "*ad comparendum et interessendum celebrationi Curie*"; pel noble Artal de Luna, en nom seu i com a tutor del seu fill homònim, a Jimeno Pérez de Montornés i Lope Pérez de Viñales (Figura 2), "*ambos insimul et quamlibet eorum in solidum, ita quod non sit melior condicio occupantes*"; i pel bisbe i el capítol de la catedral de València al precentor de Mallorca Joan Borgonyó i al sagrista i al precentor de València Berenguer Martí i Pere de Centelles (Figura 3), per tal que hi actuaren conjuntament en nom dels dos:

> *Ad petendum, postulandum et requirendum, tractandum, consulendum, consentiendum, contradicendum, approbandum et reprobandum in totum vel in partem si opus fuerit, et eis seu eorum alteri videbitur et quantum in eis erit ea que in dicta Curia tractanda, dicenda et agenda*

[4] ACA, RC, reg. 49, f. 88r. (18-V-1281) –d'on prové la cita–; reg. 66, f. 168r (25-VIII-1286); reg. 90, f. 222v (26-XII-1291); reg. 332, f. 269v-270r (18-XI-1301).

[5] ACA, RC, reg. 308, f. 259r-260r (5-XI-1313). Dels estaments privilegiats hi van ser convocats, per l'Església, els bisbes de València, Tortosa i Albarrasí, els abats dels monestirs de Benifassà i Valldigna, el mestre del Temple i el capítol de la seu de València, i, per la noblesa, Jaime de Xèrica, Artal de Luna, en nom seu i del seu fill, Gonzalo Jiménez de Arenós, Jimeno Pérez de Arenós, Ramon de Montcada de Nules, Guillem Ramon de Montcada, Berengueró de Lloria o els seus tutors, l'hereu de Gombal de Entenza o els seus tutors, Bernat de Sarrià o el seu procurador, Bernat de Cruïlles, Ot de Montcada, Francesc Carròs, Hug de Bellpuig, Francesc de Pròixida, Guillem de Bellvís, Pelegrín de Monteagudo i Blasco Maza.

occurrent, et generaliter ad omnia et singula facienda que iidem constituentes facere possent et tenentur in dicta Curia si personaliter interessent.[6]

Així doncs, no només els requerits van constituir sindicatures, sinó que també ho van fer, almenys, els esmentats Artal de Luna amb el seu fill i el bisbe de València. En qualsevol cas, encara més interessant i enriquidora resulta l'anàlisi conjunta de les dèsset procuradories dels vint-i-set membres del braç reial convocats, pertanyents, de nord a sud, a les viles reials de Morella, Castellfabib, Alpont, Sogorb, Llíria, Cullera, Alzira, Xàtiva, Montesa, Gandia, Ontinyent, Bocairent, Biar, Xixona, Alacant, Guardamar i Oriola, que hem sintetitzat en la Figura 1 i la Taula 1.[7] En aquest sentit, cal dir, en primer lloc, que si bé la forma i el contingut són semblants en totes elles, alhora mostren certes diferències i particularitats que val la pena ressenyar. Pel que respecta a la forma, la gran majoria són cartes públiques en pergamí fetes i autoritzades per notaris locals –en podeu veure el noms en la Taula 1–, només amb tres excepcions, procedents del que llavors era la procuració d'Oriola, al sud del regne: les de les viles d'Oriola (Figura 4) i Guardamar, que són en pergamí però, segons diu el seu text, autoritzades directament pel Consell municipal amb el seu segell de cera pendent –tot i que en el cas de Guardamar no hi ha restes d'ell, ni dels orificis per a penjar-lo–[8] i la d'Alacant, que és una carta en paper validada amb el segell del Consell municipal adherit.

D'una altra banda, també en el cas de dues d'aquelles viles meridionals hi ha una altra particularitat, ja que si bé la majoria de les cartes estan escrites en llatí, n'hi ha cinc en romanç: tres en romanç aragonés i dos en romanç català, com en el cas de les esmentades Oriola i Guardamar. De fet, tot pareix indicar que la carta de Guardamar es va fer per indicació dels governants d'Oriola, que era la capital de la procuració, o si més no la d'aquests n'era el model, ja que el Consell guardamarenc la va redactar dos dies després i el seu tenor documental és pràcticament idèntic. En relació amb això, cal indicar que tal vegada l'ús del català podia deure's a la recent incorporació d'aquelles terres al Regne de València, ja que pocs anys abans pertanyien a la Corona de Castella, per la qual cosa els usos lingüístics dels Consells municipals podien tindre una connotació afegida o bé en la tradició local prevalia l'escriptura en romanç. Igualment, la llengua de les tres cartes escrites en aragonés, les de Sogorb, Alpont i Castellfabib (Figura 5), també pot estar vinculada a certa connotació de la particularitat d'aquestes localitats dins del territori valencià o a la seua àrea cultural pròpia, ja que eren de les poques viles de majoria poblacional aragonesa enfront d'una demografia d'origen predominantment català a la resta del país (Guinot 1999); de fet, en aquest cas d'influència aragonesa també es detecta una clara concomitància en el model de la carta de procuració, amb un seguit de clàusules similars.

En aquest sentit, cal indicar que, com es pot observar en la Taula 1, totes les procuracions eren fruit de la reunió dels Consells municipals respectius, molts d'ells en els moments inicials del seu desenvolupament, segons mostra el fet que alguns no tingueren encara seu pròpia i hagueren de reunir-se a l'església major de la localitat, com en el cas de Cullera (Figura 6), Alacant o Alzira; a la cort de l'oficial del justícia local, com a Xixona; o a l'aire lliure, com a Sogorb i Alpont. Concretament, en els casos en què

[6] ACA, Pergamins, Jaume II, núm. 3184 (10-I-1314). Les procuracions del tutor de Teresa de Entenza i d'Artal de Luna i el seu fill es poden trobar, respectivament, a: ACA, Pergamins, Jaume II, núm. 3174 (27-XII-1313) i 3175 (4-I-1314).

[7] Vegeu-ne les referències arxivístiques en la mateixa Taula 1. Els altres deu membres del braç reial convocats, dels quals no ens han arribat les cartes de procuració, eren la ciutat de València i les viles d'Ademús, Castelló de la Plana, Vila-real, Borriana, Morvedre, Corbera, Pego, Dénia i Elx.

[8] En el cas d'Oriola la carta conserva els orificis per a penjar el segell i, a més, també inclou el nom del notari que va escriure la carta per manament del Consell, bo i afegint el testimoni públic de set veïns.

s'especifica, la carta mostra que solien reunir-se l'esmentat justícia, dos o tres dels governants urbans amb el nom de jurats i un conjunt de veïns, amb tota probabilitat consellers, des dels huit del cas d'Alpont fins als vint-i-sis de Gandia.[9] I ho feien per tal d'acomplir, segons s'explicitava en moltes cartes, el manament del rei Jaume II de constituir dos o tres síndics i procuradors amb potestat per a consentir i signar en nom de tota la universitat el que fora necessari a les Corts que havien de celebrar-se a la ciutat de València –en el cas de Llíria fins i tot s'hi copiava íntegra la carta que havien rebut del monarca. Així, per tal que actuaren en l'assemblea –"*Curia*", "*Curia sive Cohortibus* (sic)", "*Cortes*", "*Corte*", "*Curia Generali*", "*Generalem Curiam*", "*Regeneralem Curiam*" o "Cort General", segons els esments documentals–, la immensa majoria de municipis van escollir només dos procuradors –ben probablement per tal de minorar les despeses de representació–, que eren veïns de la localitat i en alguns casos específicament jurats o notaris, el que era adient per a les seues tasques de negociació –en podeu veure els noms en la Taula 1–.[10]

No debades, pel que fa al contingut de les procuracions, els Consells i universitats donaven potestat als síndics nomenats per a negociar i consentir el que es decidira a les Corts –"*consentiendi, tractandi et firmandi ea que ordinari et feri contingerit in Curia suppradicta*", segons es deia en la carta de Cullera–, tot afegint habitualment que havien de fer-ho de manera conjunta amb la resta de procuradors del braç reial –"*simul cum aliis scindicis et procuratoribus civitatis et aliarum villarum et locorum regni Valentie*", segons la de Xàtiva. En aquesta qüestió, però, s'observen algunes diferències que introduïen certs matisos, segons es pot copsar també en la Taula 1: en la procuradoria de Xixona, per exemple, s'indicava que el consentiment havia de provindre de tots els "*prelatorum, baronum, militum et procuratorum civitatis et villarum et aliorum locorum dicti regni vel maioris partis eorum*"; en altres cartes, a més, s'explicitava que el consentiment havia de ser "a bon estament de la çiutat e del Regne de València", segons s'afirmava en la d'Oriola, vinculant així la negociació parlamentària al bé de la capital i el conjunt del territori regnícola; i en altres casos s'incloïa també la missió d'actuar a utilitat de la universitat pròpia i el seu terme –"*ad utilitatem et comodum ville Morelle et termini eiusdem*", per exemple– o de defensar certs privilegis particulars, com la franquesa perpètua de peita que tenia la vila de Biar, "*ut in carta seu privilegio dicti domini regis plenius continetur*", o els "nostres privilegis, franquees e libertats, e bons usos e bones costumes", que tenien a Oriola i Guardamar de la seua època de pertinença a la Corona de Castella. Finalment, encara en altres casos –com es documenta en altres llocs d'Europa (Post 1943)– s'hi afegien potestats per a representar la universitat en qualsevol causa o qüestió judicial, "*en cort o furas de corte, en judicio e fueras de judicio*", segons es deia, per exemple, en la procuradoria d'Alpont, que a més a més, com hem apuntat, compartia certes característiques amb les de Sogorb i Castellfabib, com ara el fet d'explicitar que tots els béns del Consell i la universitat quedarien obligats per allò signat –"*de todos nostros bienes muebles e no muebles, avidos e por aver doquiere que sean*"–, una clàusula que també presentaven les d'Alacant, Bocairent i Ontinyent.

En definitiva, tots els municipis del braç reial degueren enviar a les Corts del 1314 els seus síndics amb les cartes de procuradoria pertinents, tot i que finalment l'assemblea no va aprovar ni signar res, molt probablement per l'esmentada situació d'enfrontament

[9] En el cas d'Alzira també s'hi afegia el batle reial i prohoms dels tres principals nuclis del terme vilatà: no només Alzira, sinó també Algemesí i Aurí.

[10] Únicament en els casos d'Alacant i Oriola es van triar tres i quatre procuradors respectivament, com a resultat de la particularitat de les viles meridionals d'origen castellà, on també estaven representats els cavallers en el Consell municipal –cosa que no passava en la resta del regne. Així les coses, es van escollir síndics per a representar els cavallers, d'una banda, i per a representar la resta de veïns, d'una altra banda.

amb el braç nobiliari, dominat pels partidaris dels Furs d'Aragó. No debades, des de la reforma i intent d'extensió al conjunt del regne dels Furs de València de les Corts del 1261 fins a l'acord que es va produir en les del 1329-1330 pràcticament totes les assemblees parlamentàries valencianes van acabar amb desavinences i sense la creació o modificació de nova legislació general. Per exemple, en les Corts que s'havien celebrat amb anterioritat, les del 1301-1302, tampoc s'havia arribat a cap acord interestamental, de manera que només s'hi havien aprovat una vintena de "privilegis o capítols" que s'aplicaven exclusivament a l'estament reial, a canvi d'un subsidi (Baydal 2014: 376-378). I també en aquest cas del 1314, tot i el desacord general, els "prohòmens de la ciutat e de les viles del Regne de València" van plantejar al rei un seguit de peticions, fins a trenta-nou, que s'han conservat al mateix arxiu reial, en un plec que inclou els "capítols esparses demanats per los prohòmens".[11]

De fet, la immensa majoria d'elles estaven adreçades a defensar els interessos del conjunt de localitats reials, en especial de la ciutat de València, que era amb diferència la més gran i desenvolupada a tots els nivells, amb un interés prioritari, d'una banda, pel control de les competències i el compliment dels Furs de València per part de l'administració règia, i, d'una altra banda, per l'adequació del funcionament de la justícia a aquesta mateixa legalitat foral. Així, una desena de requeriments afectaven la primera d'aquelles qüestions: quatre sol·licitaven el respecte del procurador reial del regne i dels batles reials a la tasca dels justícies dels municipis; dos més atenyien als cobraments de l'assessor i l'escrivà del procurador; tres més a les competències del procurador fiscal i un darrer als mètodes de reclamació i inquisició a la fi de l'exercici de tots aquests oficials. Altrament, fins a una tretzena de capítols feien referència a la justícia: dos demanaven la vigència dels Furs per tal d'evitar les comissions judicials del rei i el desenvolupament de processos fora del regne; uns altres dos tractaven sobre el bon funcionament de les caplleutes; dos més sobre la quantitat i el cobrament de les penes; un sobre la validesa d'un únic testimoni en els plets menors, com marcava la legalitat valenciana; un altre sobre l'obligació foral dels tonsurats de ser jutjats en les corts civils dels justícies; altres tres sobre els jutges, juristes i advocats, que havien de residir a terres valencianes i actuar atenent exclusivament els Furs de València i, finalment, dos més versaven sobre el cost de les escriptures notarials i judicials, que havien d'ajustar-se igualment a allò indicat per l'ordenament foral.

Igualment, també la major part de la resta de propostes interessaven de manera global el conjunt de municipis reials, amb una especial afecció a la ciutat de València, que era la que liderava l'estament. Per exemple, una demanava el perfeccionament del mètode de recaptació de l'impost del monedatge, "car los cullitors del monedatge agreugen les gents"; una altra sol·licitava el restabliment dels oficis i les confraries, que havien estat recentment suprimits; dues més tractaven sobre la contribució en les exaccions municipals dels béns que estaven en mans de l'Església però que anteriorment havien sigut de reialenc; altres dues defensaven les franqueses que les universitats reials valencianes tenien en les pastures de la població aragonesa de Terol; una altra advocava per prohibir l'exportació de blats fora dels territoris de la Corona per tal d'evitar "los dampnatges que la ciutat e viles" havien sostingut en recents caresties; una altra demanava certes prerrogatives per als "ciutadans e hòmens de vila" que eren senyors de llocs sense pertànyer a l'estament nobiliari, o encara un altra requeria el compliment d'un privilegi de 1266 segons el qual al Regne de Mallorca havia de córrer la moneda reial encunyada a la ciutat de València. Finalment, hi havia set capítols més que tractaven de resoldre altres tipus d'afers: el que demanava la revocació de tots els guiatges especials

[11] ACA, RC, Cartes reials, Legislació, Lligall 8, núm. 2 (c. II-1314).

concedits fins a aquell moment pel rei; el que tractava els procediments que s'havien de dur a terme per a fer desafiaments; els tres que abordaven les relacions ètniques dels cristians amb els jueus i els musulmans; el que requeria decisions sumàries quan els justícies havien de decidir l'orde de cobrament dels morosos empenyorats, o el que sol·licitava la restitució d'uns béns confiscats a terres castellanes a uns mercaders de la ciutat de València.

En tot cas, malgrat que per a plantejar i donar forma a aquell extens conjunt de peticions, els més de seixanta procuradors i síndics dels nuclis reials van haver de posar-se d'acord i parlamentar durant setmanes amb el rei, finalment, com hem apuntat, no es va arribar a cap acord i, contràriament al que havia passat en les Corts del 1301-1302, de les de 1314 no es va derivar la promulgació de cap privilegi o capítol de Cort, així com tampoc la concessió de cap subsidi. En aquest sentit, com hem explicat en un altre lloc, en aquells moments, a causa de la disputa foral entre l'estament reial i el nobiliari, la institució parlamentària es trobava fortament obstaculitzada al Regne de València i no va començar a desenvolupar amb plenitud totes les seues funcions fins a mitjan segle XIV (Baydal 2019).

2. Les potestats necessàries per a una negociació parlamentària

L'acte de negociar amb el monarca per part de cada municipi reial no se circumscrivia, evidentment, a les assemblees parlamentàries, sinó que amb freqüència també enviaven missatgers i síndics a la cort per tal de tractar afers que els afectaven individualment, com ara la rebaixa de determinades peticions tributàries o la resolució de conflictes importants. De fet, un dels procuradors tramesos per la vila d'Alacant a les mateixes Corts valencianes del 1314 tenia, a més, l'encàrrec de presentar "*quedam capitula*" per tal de negociar-los amb Jaume II fora de l'assemblea.[12] D'altra banda, cal apuntar que en les negociacions col·lectives que es produïen a les Corts la ciutat de València duia clarament la veu cantant, com mostren els documents que hem vist, en què s'indicava que els procuradors havien d'actuar de manera mancomunada amb el conjunt de nuclis reials, però sempre particularitzant la ciutat de la resta de viles, i també ho mostren així alguns dels capítols presentats, especialment indicats per a urbs de gran complexitat política i jurídica com la capital del regne.[13] No debades, en la següent assemblea que es va produir entre el mateix monarca i l'estament reial, el 1321, els procuradors de les viles van fer algunes peticions de manera apartada, demanant certes competències i franqueses que tenia la ciutat de València, però Jaume II va respondre que "rahó és que la ciutat haja prerogativa més que les viles del regne".[14] Alhora, també en aquesta època es detecta el desinterés de certs nuclis per aquest tipus de negociació conjunta si no n'havien de traure a penes profit, com va passar el mateix 1321, en què els síndics d'Oriola van demanar ser dispensats de l'assistència a les negociacions que hi estaven tenint lloc sobre la disputa foral –en la qual la vila no tenia res a veure, per la seua recent incorporació al Regne de València–, o en les següents Corts, les del 1325, en què les viles de Xixona, Penàguila, Castalla i Biar van requerir i aconseguir del rei que, per la

[12] ACA, RC, reg. 241, f. 121v (13-II-1314).
[13] En aquells moments només València i Sogorb tenien títol de ciutat dins del regne, però Sogorb –que era molt més menuda–, tot i assistir a aquestes Corts, habitualment restava fora del braç reial, ja que des del segle XIII solia pertànyer a algun gran baró (cf. Garcia Edo), de manera que no exercia un ascendent important sobre el conjunt de municipis reials.
[14] ACA, RC, Cartes reials, Legislació, Capsa 8, Lligall 11, f. 15r (c. IV-1321).

seua menudesa i trobar-se en lloc de frontera, no hi foren convocades més: "*in futuris Curiis regni Valentie non vocentur dicte universitatis vel sindici eorundem*".[15]

En tot cas, malgrat aquestes particularitats, el conjunt de l'estament reial capitanejat per la ciutat de València sí que va insistir al llarg del temps, com hem indicat, en la necessitat de convocar Corts amb una periodicitat estable, per tal de poder tractar afers generals del regne amb la Corona. De fet, no només l'esmentat capítol de Cort concedit el 1302 establia la seua celebració triennal, sinó que aquesta va ser reclamada per la ciutat o el braç reial de manera reiterada en altres negociacions i assemblees amb els monarques, com ara el 1323, el 1333 o el 1363, fins que en aquesta darrera data va ser concedit per Pere el Cerimoniós que, "a bé de la cosa pública del Regne de València, façats privilegi e ordinació general al dit regne de tenir e celebrar en lo dit Regne de València de tres en tres anys personalment Corts generals als habitants en lo dit regne".[16] Així les coses, tot i que el compliment mai va ser regular, certament la freqüència de les convocatòries de Corts va ser relativament alta fins a mitjan segle XVI (Pinilla, 210-211) i, com hem vist per al cas de les celebrades el 1314, els municipis reials participaven a través de síndics que hi anaven amb les pertinents cartes de procuració. En aquest sentit, tot i que seria interessant poder comparar-les amb les d'algun altre període posterior per tal d'intentar copsar-ne possibles diferències, roman clar si més no que, com va explicar amb detall Michel Hébert (219-235), allò important per garantir el bon funcionament de les assemblees parlamentàries era traslladar als procuradors la *sufficiens potestas* per a actuar i signar el que s'hi poguera aprovar de manera conjunta al braç reial o a tots els estaments, una pràctica, com hem vist, plenament consolidada al Regne de València ja entre finals del segle XIII i començaments del XIV.

[15] ACA, RC, reg. 246, f, 168v-169r (13-II-1321); reg. 308, f. 262r (15-II-1325). En efecte, cap dels quatre llocs va ser convocat a les següents Corts del 1329: "*Universitatibus locorum de Penaguyla, Castalla, Biar et Saxone non fuit nunc scriptum cum sint loca modica et in frontaria, et dominus rex Iacobus, bone memorie, ordinasset et concessisset eis quod de cetero in futuris Curiis non vocaretur dicte universitates vel sindici eorum*"; ACA, RC, reg. 539, f. 14r (15-III-1329).

[16] ACA, RC, Cartes reials, Legislació, Capsa 8, Lligall 20, f. 2r (c. XI-1323); RC, Cartes reials, Legislació, Capsa 10, Lligall 11, f. 5r (c. I-1333); RC, reg. 985, f. 131r (8-III-1363).

Obres citades

Baydal, Vicent. *Guerra, relacions de poder i fiscalitat negociada: els orígens del contractualisme al Regne de València (1238-1330)*. Barcelona: Fundació Noguera, 2014.

--- "'La dita Cort General representa tot lo Regne de València'. El desenvolupament jurídic i parlamentari valencià entre 1238 i 1370". *Anuari de l'Agrupació Borrianenca de Cultura: Revista de recerca humanística i científica* 30 (2019): 23-34.

--- *Acta Curiarum Regni Valentiae (1238-1326)*. València: Publicacions de la Universitat de València. Vol. 1, en premsa.

Garcia Edo, Vicent. *Segorbe en el siglo XIII (notas para su estudio)*. Sogorb: Ayuntamiento de Segorbe, 1987.

Guinot, Enric. *Els fundadors del Regne de València. Repoblament, antroponímia i llengua a la València medieval*. València: Edicions 3i4, 1999.

--- "De los fueros locales al fuero de Valencia en el marco del proceso de instauración de la sociedad feudal del siglo XIII en el Reino de Valencia". *Studia Historica. Historia medieval* 35/2 (2017): 37-62.

Hébert, Michel. *Parlementer. Assemblées représentatives et échange politique en Europe occidentale à la fin du Moyen Age*. París: Editions de Boccard, 2014.

Pinilla, Regina ed. *Les Corts forals valencianes: poder i representació*. València: Corts Valencianes, 1994.

Post, Gaines. "'Plena potestas' and Consent in Medieval Assemblies: a Study in Romano-Canonical Procedure and the Rise of Representation, 1150–1325". *Traditio* 1 (1943): 355-408.

Romeu, Sylvia. "Los Fueros de Valencia y los Fueros de Aragón". *Anuario de Historia del Derecho Español* 42 (1972): 75-116.

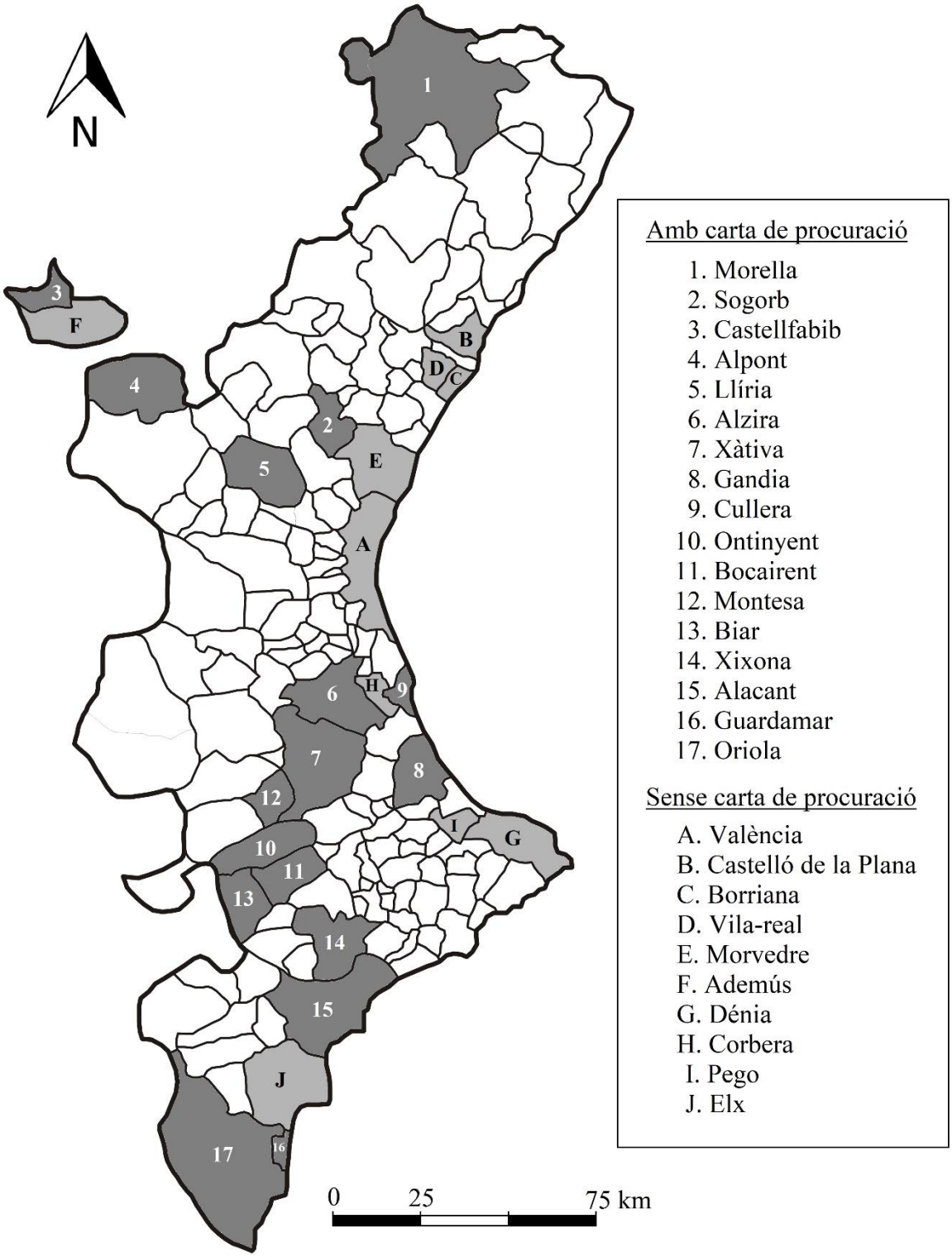

Figura 1. Municipis del braç reial convocats a les Corts valencianes del 1314

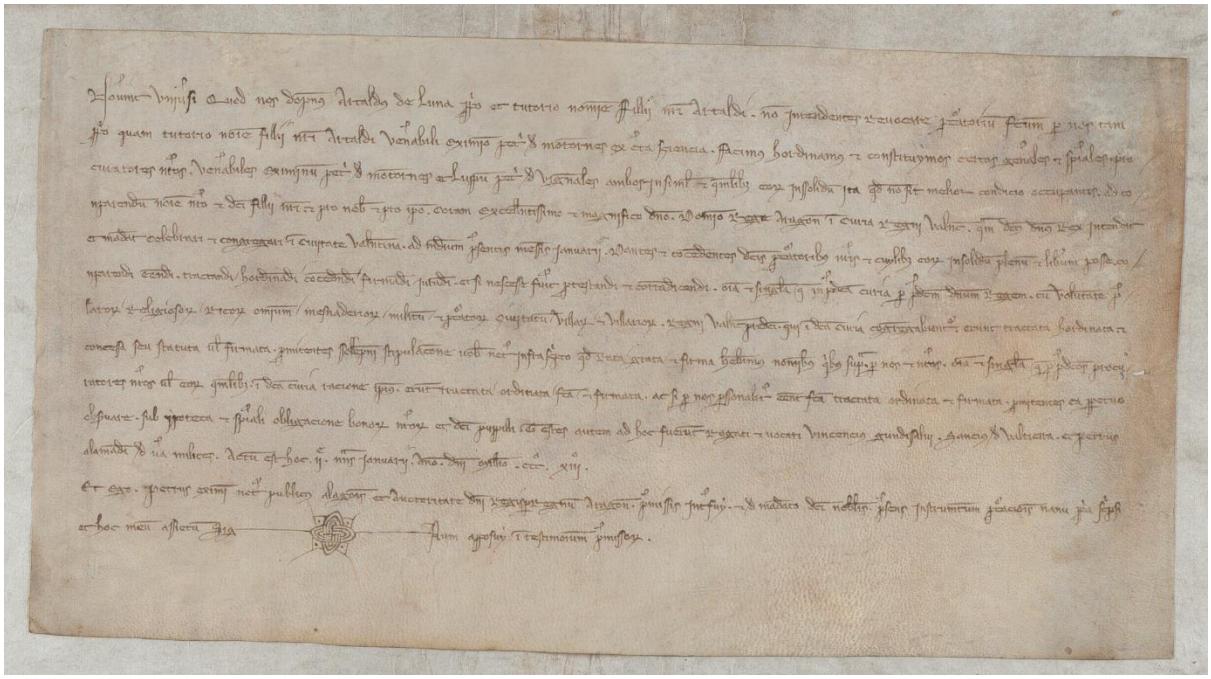

Figura 2. Carta de procuració d'Artal de Luna i el seu fill. ACA, Pergamins, Jaume II, núm. 3175 (4-I-1314)

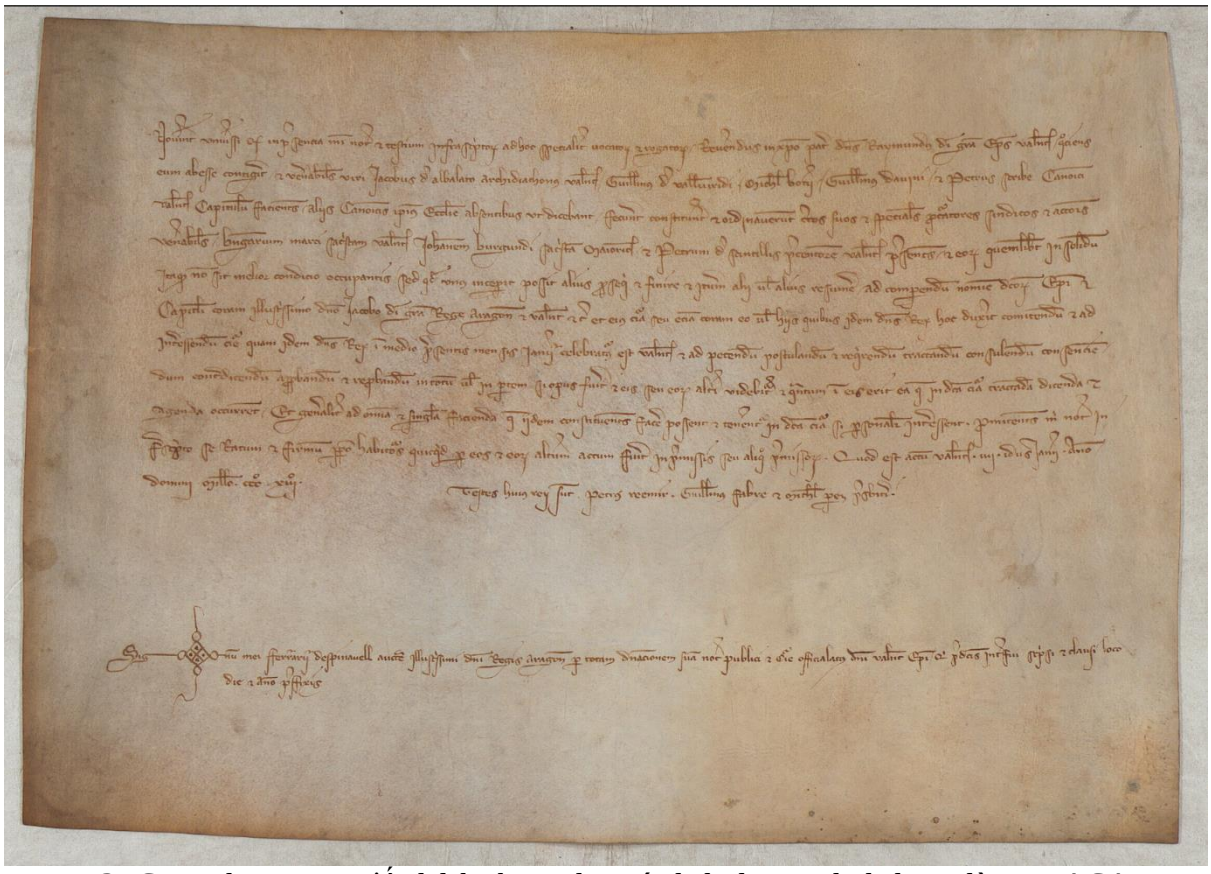

Figura 3. Carta de procuració del bisbe i el capítol de la catedral de València. ACA, Pergamins, Jaume II, núm. 3184 (10-I-1314)

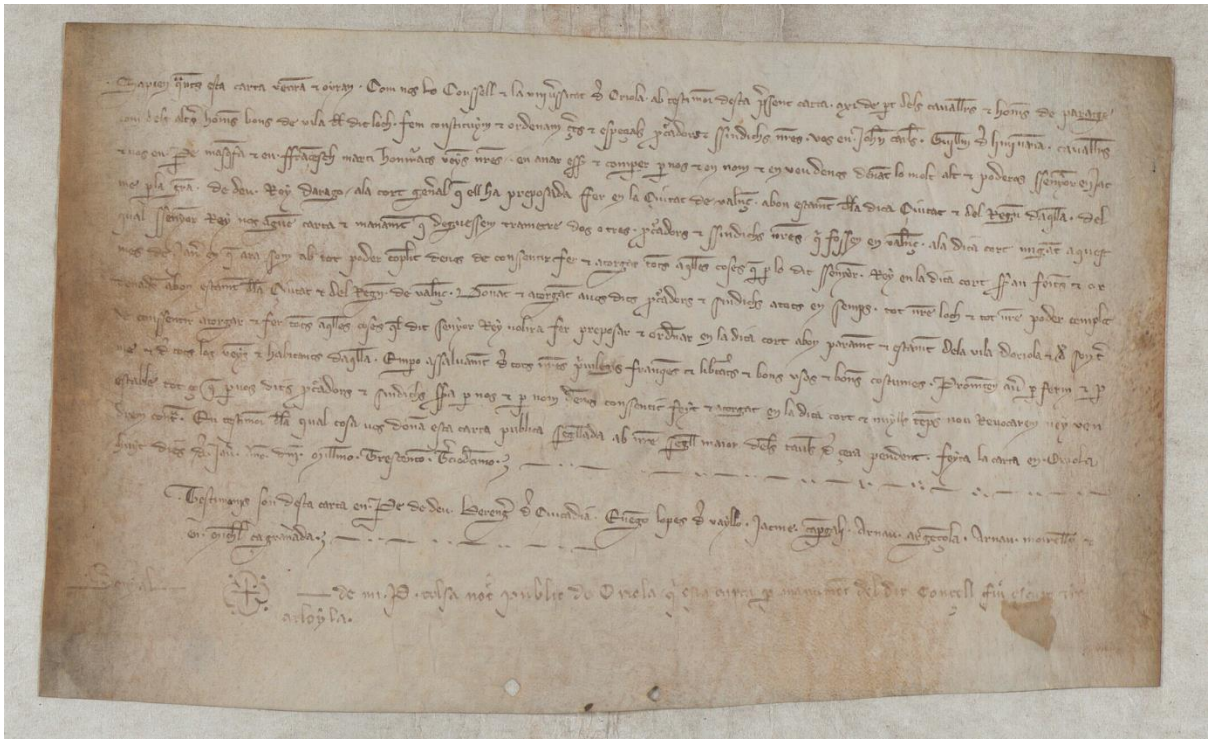

Figura 4. Carta de procuració de la vila d'Oriola. ACA, Pergamins, Jaume II, núm. 3183 (8-I-1314)

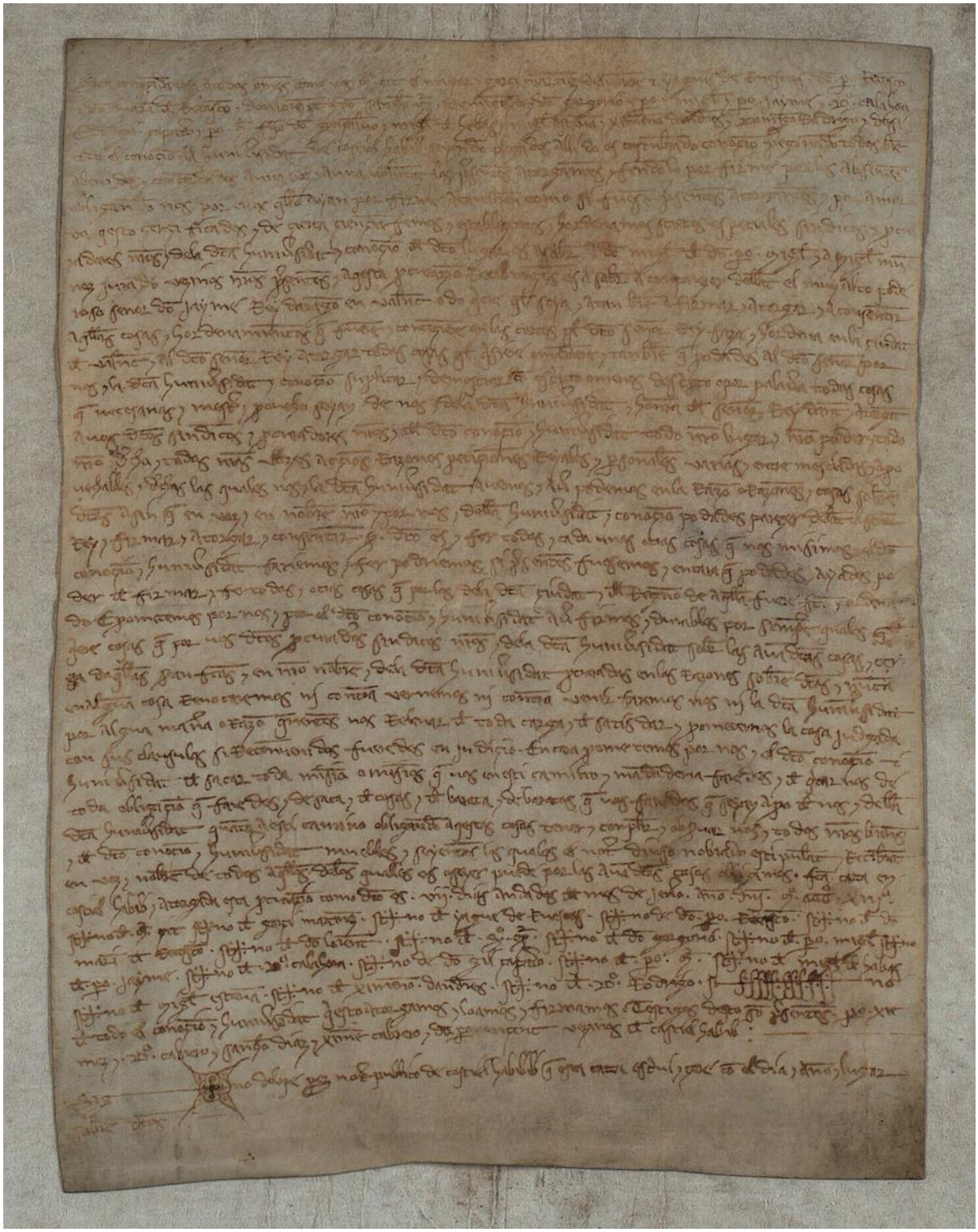

Figura 5. Carta de procuració de la vila de Castellfabib. ACA, Pergamins, Jaume II, núm. 3181 (7-I-1314)

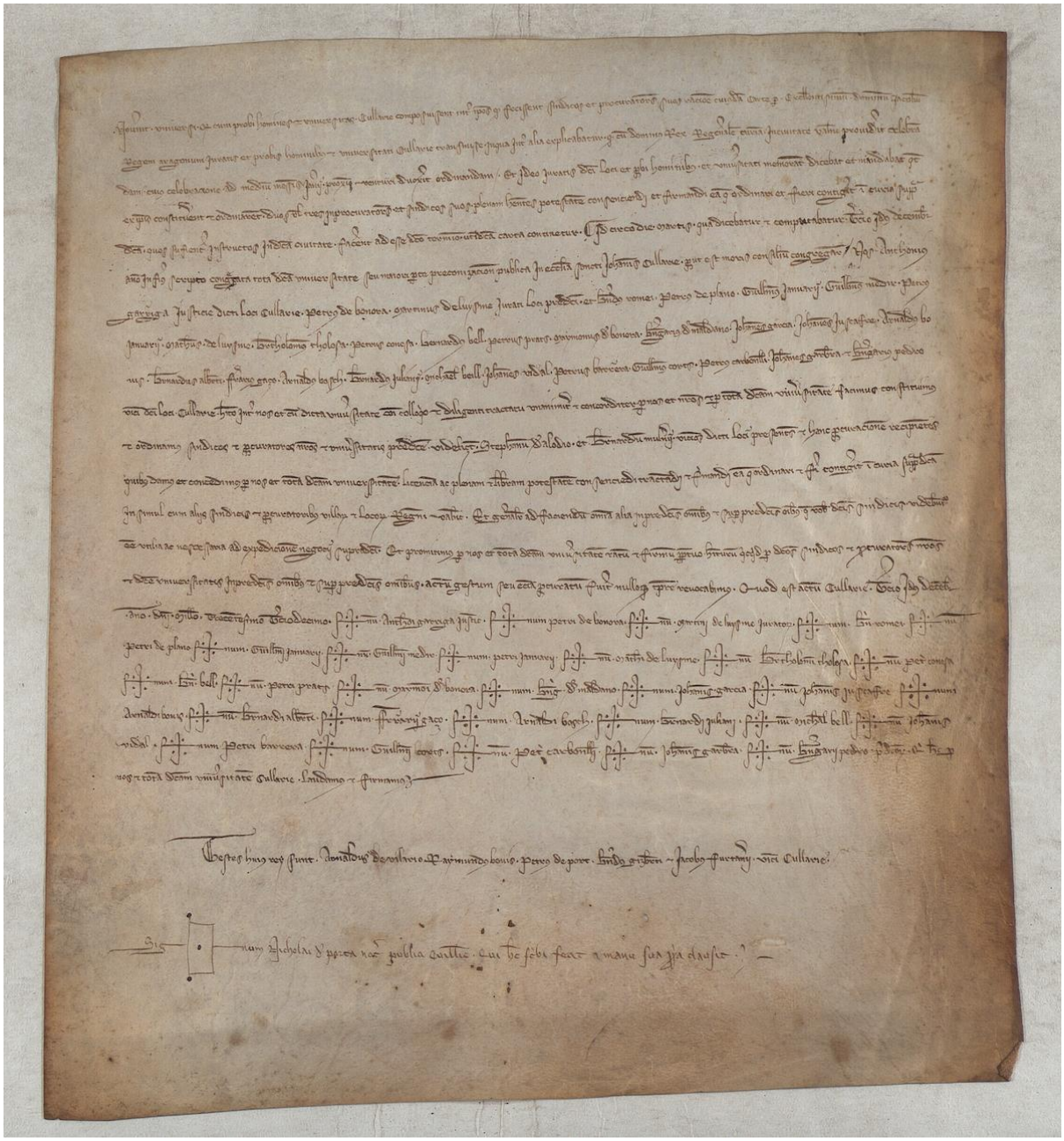

Figura 6. Carta de procuració de la vila de Cullera. ACA, Pergamins, Jaume II, núm. 3168 (11-XII-1313)

Taula 1. Cartes de procuració conservades dels membres del braç reial assistents a les Corts valencianes del 1314[1]

Data	Lloc	Llengua	Lloc de congregació	Representació de la universitat	Procuradors nomenats	Contingut de la procuradoria	Autorització notarial	Testimonis
11-XII-1313	Cullera	Llatí	Església de Sant Joan de Cullera, on s'acostuma a congregar el Consell	El justícia, dos jurats i vint veïns, congregada la major part de la universitat, unànimement (23)	Esteve d'Alou i Bernat Mulner, veïns (2)	Potestat per a signar el mateix que la resta de viles reials	Nicolau Saporta	5 veïns
22-XII-1313	Alacant	Llatí	Església de Santa Maria d'Alacant	Els jurats i la major part dels prohoms de la vila	Pedro de Lienda, cavaller, i Guillem Bernat i Ramon de Mirambell, veïns (3)	Potestat per a signar a utilitat de la universitat / Obligació de béns del Consell	Carta pública del Consell	Segell del Consell
24-XII-1313	Gandia	Llatí	On s'acostuma a congregar el Consell	El justícia, tres jurats i vint-i-sis veïns (30)	Guillem de Sorell i Guillem Borrell (2)	Potestat per a signar amb la ciutat i la resta de viles reials	Berenguer Arnau	5 veïns "et plures alii"
6-I-1314	Montesa	Llatí	On s'acostuma a congregar el Consell	El justícia i tres jurats, amb el Consell congregat	Guillem Burguera, jurat, i Pere Sirvent, veí (2)	Potestat per a signar amb la ciutat i la resta de viles reials, a utilitat de la vila i del regne	Miquel d'Espanya	7 veïns
7-I-1314	Castellfabib	Aragonés	On s'acostuma a congregar el Consell	Dèsset veïns, unànimement (17)	Miguel Muñoz, jurat, i Pero Miguel, veí (2)	Potestat per a signar a profit de la vila i honra del rei / Potestat per a signar el que facen la ciutat i el regne / Clàusules de rellevament de càrregues i juís i de despeses / Obligació de béns del Consell	Lope Pérez	5 veïns
7-I-1314	Biar	Llatí	-	Dos jurats, amb la voluntat dels prohoms de Biar congregats	Joan Rufach i Bosaldó Candela, veïns (2)	Potestat per a signar amb la ciutat i la resta de viles i castells reials i amb el regne / Missió de retindre la franquesa perpètua que tenen del rei	Miguel de Luna	3 veïns
8-I-1314	Oriola	Català	-	El Consell i la universitat, tant de part dels cavallers i homes de paratge com de part dels homes bons	Joan Carles i Guillem de Liminyana, cavallers, i Pere de Masquefa i Francesc Martí, veïns (4)	Potestat per a consentir a bon estament de la ciutat i del regne de València i a bon estament de la vila i el seu terme / Missió de salvar tots els privilegis i franqueses de la vila	Carta pública del Consell / Escrita per Pere Tolsà, per manament del Consell	Segell del Consell / 7 veïns

[1] Conservades, respectivament, a: ACA, Pergamins, Jaume II, núm. 3168 (11-XII-1313); RC, Cartes reials, Jaume II, núm. 4774 (22-XII-1313); Pergamins, Jaume II, núm. 3172 (24-XII-1313), 3179 (6-I-1314), 3181 (7-I-1314), 3182 (7-I-1314), 3183 (8-I-1314), 3185 (10-I-1314), 3186 (12-I-1314), 3187 (13-I-1314), 3188 (13-I-1314), 3189 (13-I-1314), 3190 (13-I-1314), 3192 (14-I-1314), 3194 (15-I-1314), 3199 (19-I-1314) i 3206 (24-I-1314). Totes elles, i també les procuradories de Teresa de Entenza, els Luna i el bisbe i el capítol de la catedral de València, estan transcrites en Baydal (en premsa).

10-I-1314	Guardamar	Català	-	El Consell i la universitat	García Pérez de Isuerre i Guillem Sans, veïns (2)	Potestat per a consentir a bon estament de la ciutat i del regne de València i a bon estament de la vila i el seu terme / Missió de salvar tots els privilegis i franqueses de la vila	Carta pública del Consell	Segell del Consell
12-I-1314	Sogorb	Aragonés	Plaça de Sogorb, on s'acostuma a congregar el Consell	El justícia i dènou ciutadans, unànimement (20)	Domingo Bassa, jurat, i Romeo Emgue, ciutadà (2)	Potestat per a signar el mateix que la resta de procuradors semblants / Clàusula de rellevament de càrregues i juís / Obligació de béns del Consell	Martín López de Borja	Un veí i un clergue (2)
13-I-1314	Bocairent	Llatí	-	Quatre jurats, amb el Consell congregat	Pedro Gil de Borja i Pedro Sánchez de Esperandeo, veïns (2)	Potestat per a signar davant el rei, el seu procurador o qualsevol jutge, amb facultats per a actuar en procés judicial / Obligació de béns del Consell	Guillem Carreres	Dos veïns de Bocairent i dos de Xàtiva (4)
13-I-1314	Ontinyent	Llatí	On s'acostuma a congregar el Consell	El justícia i tres jurats, amb el Consell congregat, unànimement	Bartomeu Castellar, notari i veí, i Miquel Tortosa, veí (2)	Potestat per a signar el mateix que la ciutat i la resta de viles reials / Obligació de béns del Consell	Adeu de Castellar	3 veïns
13-I-1314	Llíria	Llatí	On s'acostuma a congregar el Consell	El justícia, tres consellers i onze veïns (15)	Arnau Ferran, jurat, i Bernat Satallada, notari i veí (2)	S'hi copia la carta reial de convocatòria / Potestat per a signar el mateix que la ciutat i la resta de viles reials	Bartomeu Urgellés	4 veïns
13-I-1314	Morella	Llatí	On s'acostuma a congregar el Consell	El justícia i tres jurats, amb el Consell congregat	Pere Samesó, jurat, i Arnau Aster, veí (2)	Potestat per a signar amb la ciutat i la resta de pròcers del regne a utilitat de la vila i el seu terme i de tot el regne	Arnau Escolà	3 veïns
14-I-1314	Xàtiva	Llatí	On s'acostuma a congregar el Consell	El justícia, tres jurats i deu consellers (14)	Bartomeu Pich, jurat, i Bernat Sanç, veí (2)	Potestat per a signar amb la ciutat i la resta de viles del regne i per a defensar la universitat en tota causa	Pere Pich	7 veïns
15-I-1314	Alzira	Llatí	Església de Santa Caterina d'Alzira	El justícia, el batle reial, tres jurats, vint habitants d'Alzira, dos d'Algemesí i dos d'Aurí (29)	Pasqual Eximeno i Pere Puig, veïns (2)	Potestat per a signar amb la ciutat i la resta de viles del regne a utilitat de la vila i de tot el regne	Peregrí Guillem	7 veïns
19-I-1314	Alpont	Aragonés	En el porxe de fora de la vila d'Alpont	El justícia, dos jurats i huit veïns congregats en Consell (11)	Pero Las Cuevas i Romeo de Moya, veïns (2)	Potestat per a atorgar el que el rei o la Cort manen / Potestats per a actuar en procés judicial / Obligació de béns del Consell	Miguel Pérez de Valacorgre	Un clergue i dos veïns (3)
24-I-1314	Xixona	Llatí	En la cort del justícia de Xixona	El justícia i els jurats, amb el Consell congregat	Domingo Celolm i Pere Jordà, veïns (2)	Potestat per a signar el mateix que signen els prelats, barons, cavallers i procuradors dels nuclis reials o la major part d'ells	Sancho Pérez	5 veïns